

Digital explosion av antisemitism under Corona

- Hur vaccineras dagens ungdomar mot alla konspirationsteorier?

Analys av antisemitism på svenska sociala medier under pandemiåren 2019-2022

Innehåll

Sammanfattning och Metod	3
Förord	4
Ser vi de nya formerna av antisemitism?	5
Resultat	10
Dog Whistles	12
Förslag på åtgärder	14
Avslutande reflektioner	16
Appendix	20

Organisation

Raoul Wallenberg Academy verkar och agerar med Raoul Wallenberg som förebild för att stärka unga att vilja, våga och kunna agera för en värld där varje människa, genom små och stora handlingar, kan bidra till ett demokratiskt, medmänskligt och hållbart samhälle.

Sammanfattning

Om studien och den här rapporten

Förekomsten av antisemitism i sociala medier har tidigare undersökts på flera engelskspråkiga plattformar. Men inte tidigare i Sverige och inte under kristider. När pandemin slog till befann vi oss i en ny verklighet där vi inte längre kunde röra oss som vi var vana vid. Vi var tvungna att hitta nya sätt att kommunicera och en stor del av lösningen var digital. Men hur har det ökade användandet av digitala plattformar påverkat förekomsten av antisemitism? Och vad är det unga exponeras för i olika sociala kanaler?

Syftet med den här rapporten är att undersöka hur pandemin har påverkat spridningen av antisemitism på nätet i Sverige och vilka antisemitiska föreställningar unga blir exponerade för i en allt mer digitaliserad värld.

Målsättningen är att genom denna rapport visa på hur uppkomna samhällskriser av olika slag ofta tenderar att kopplas samman med påstådd judisk makt och påverkan, samt att bidra med kunskap om ungas exponering för antisemitiska konspirationsteorier online.

Rapporten avslutas med förslag på åtgärder som kan bidra till att liknande negativa utvecklingar undviks vid framtida samhällskriser.

Rapporten är framtagen av Raoul Wallenberg Academy och Whispr group och bygger på data insamlad under perioden november 2019 och januari 2022. Likt andra studier bekräftar rapporten ett allt mer omfattande antisemitiskt innehåll på digitala plattformar, men är det första av sitt slag som undersöker innehåll på svenska.

Metod

Whispr Groups analytiker sammanställde kända ord och uttryck för antisemitiska åsikter och konspirationsteorier i en boolesk söksträng. Denna användes sedan i sökningar i monitoreringsverktyg för att sammanställa all relevant öppen data inom sociala medier som finns tillgänglig om ämnet. Whispr Groups analytiker kodade sedan ett statistiskt säkerställt urval utifrån diskussioner om antisemitism, antisemitiska diskussioner, antisemitiska underämnen, använda dog whistles, och annat av relevans för analysen.

Arbetsmetoden var iterativ på det sättet att nya tidigare ej välbekanta antisemitiska ord och begrepp adderades ju längre in i diskussionerna vi grävde.

Källor

Öppna konton på sociala medier i Sverige, inklusive:

Twitter
Facebook
Instagram
forum (exempelvis Flashback, familjeforum, med flera)
Reddit
Tumblr
bloggar

Förord

Det Raoul Wallenberg kämpade emot är inte historia, utan tyvärr aktuellt även idag. Antisemitism är inte en smärtsam historisk erfarenhet, utan en högst levande verklighet. Vi ville undersöka hur den digitala antisemitismen utvecklats under Covid-19. Med rapporten i hamn kan vi konstatera att både traditionella antisemitiska uttryck och nya konspirationsteorier blivit en del av svensk diskurs kring Covid-19. Det positiva är att en majoriteten av den digitala diskussionen om antisemitism var inlägg som tog avstånd mot antisemitism. Det negativa var att trots detta ökade den uttryckligt antisemitiska diskussionen explosionsartat.

Resultaten kan även ses i ljuset av att vi på nytt möter en kris, en ekonomisk sådan. Både historiska och nutida exempel visar på hur judar i krissituationer utmålas som syndabockar.

Hur kan vi med den kunskap som presenteras i denna rapport rusta unga att avkoda och bemöta den antisemitism som de möter på nätet?

Raoul Wallenberg Academys vision är en värld där varje människa genom små och stora handlingar bidrar till ett demokratiskt, medmänskligt och hållbart samhälle - fritt från antisemitism och andra former av rasism. För att kunna förebygga och motverka antisemitism behöver vi öka kunskaperna om vilka samtida antisemitiska uttryck som finns. Stort tack till Whispr Group som försett Raoul Wallenberg Academy med data och underlag samt till Mira Kelber och Olle Linton för värdefulla inspel och viktiga synpunkter på texten.

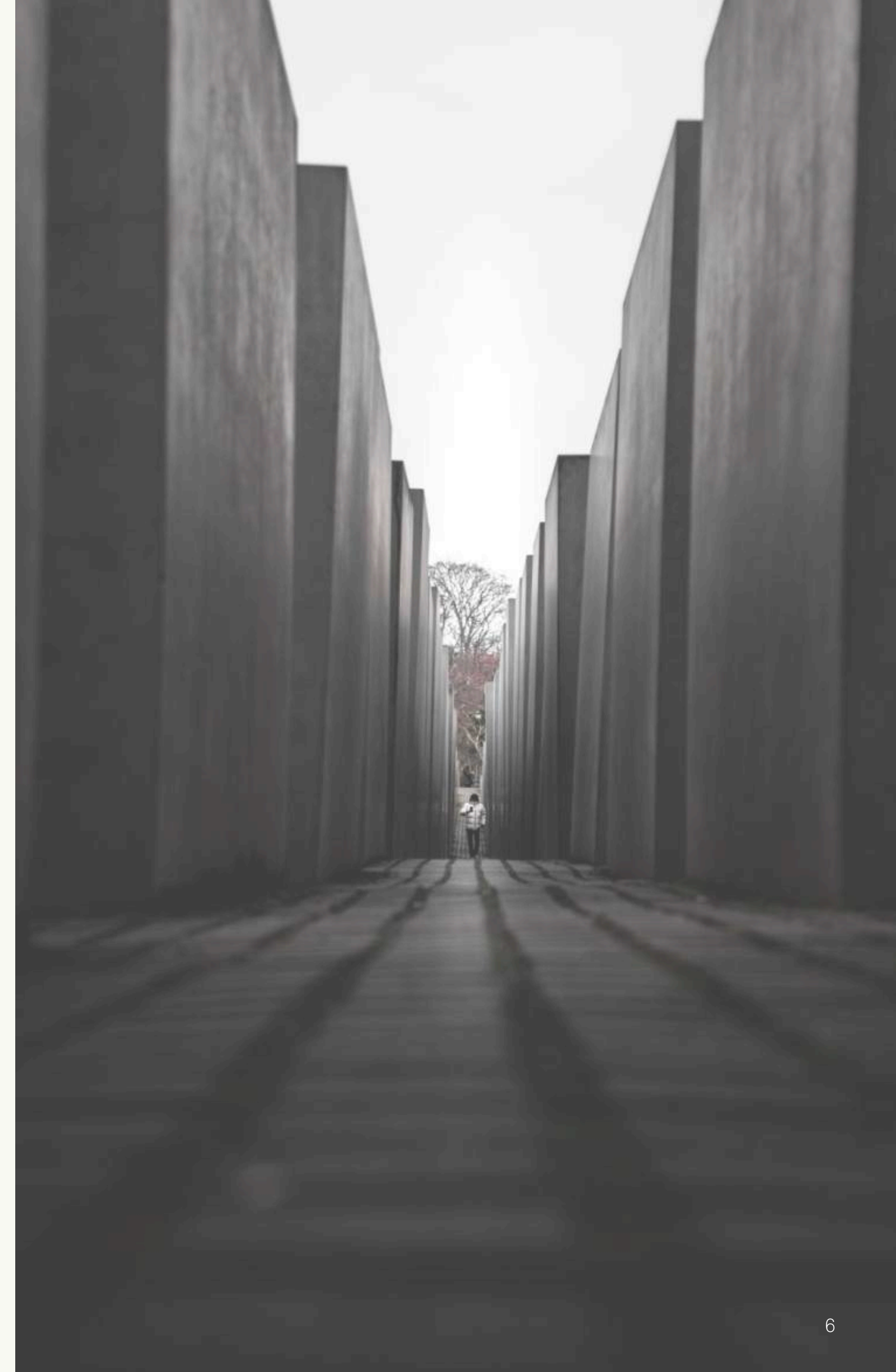
Ser vi de nya formerna av antisemitism?

Inledning till rapporten

Inledning

Antisemitism är ett omfattande problem i Sverige och det visar sig inte minst på digitala plattformar. Pandemin som försatt världen i en omfattande kris har underblåst en oroväckande utveckling av desinformation och konspirationsteorier, som ofta även innehåller föreställningar om att världen styrs av en judisk sammansvärjning. På sociala medier har det blossat upp nya exempel på förvanskning av Förintelsen. Bland annat har den svenska antivaccin-rörelsen använt Davidsstjärnan som symbol och jämfört vaccinpass och restriktioner med nazisternas judeförföljelse under andra världskriget.

Förekomsten av antisemitism på nätet är stor. I bland annat Brottsförebyggande rådets rapport över polisanmälda hatbrott visar resultatet att sociala medier var den vanligaste brottsplatsen för anmälningar med antisemitiska motiv. [1] Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI) pekar också på den höga förekomsten av antisemitiskt innehåll och myter om judisk sammansvärjning på nätet, och menar att sociala medier idag är den främsta arenan för spridning av antisemitiska budskap.[2] Resultat som bekräftas i en rad andra rapporter,[3] bland annat av Stiftelsen Expo som i sin senaste rapport på ämnet också konstaterar att antisemitismen i sociala medier har ökat under Coronapandemin, och att den då främst har spridits via konspirationsteorier om en dold illasinnad makt. [4]

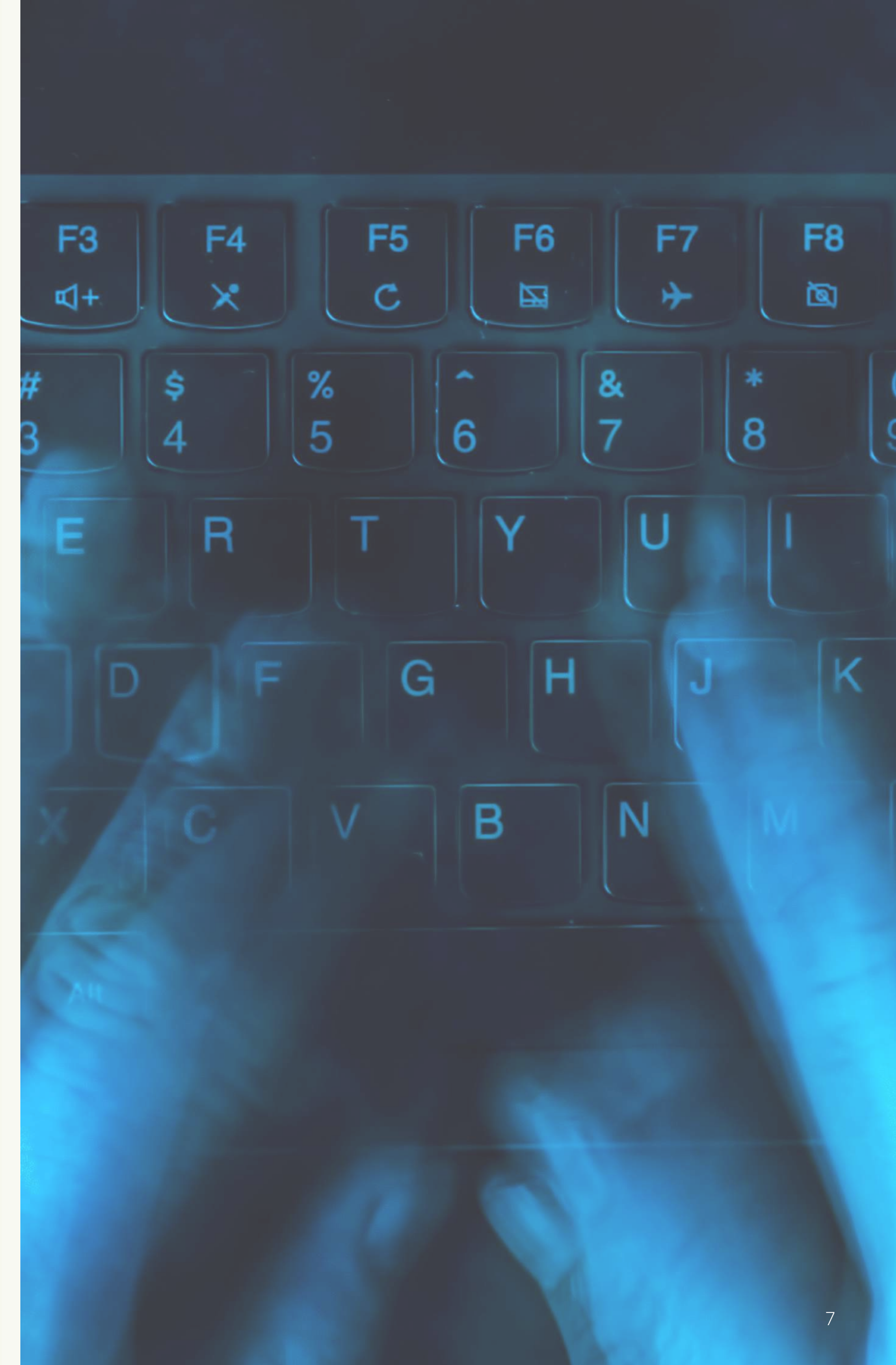

Hur påverkade pandemin antisemitismen på nätet i Sverige?

Tidigare har förekomsten av antisemitism på ett flertal plattformar med engelskt innehåll studerats, och där trendlinjen för antisemitiskt innehåll ökar. Bland annat har FOI i sin rapport “Antisemitism in Social Media: Conspiracies, Stereotypes, and Holocaust Denial” identifierat en ny generation av antisemitism, som bygger på retorik anpassad till samtida internetkultur. Bland annat genom ironiska och förlöjligande omskrivningar för att förvränga eller förneka fakta om Förintelsen.[5]

Raoul Wallenberg Academy vill bidra med kunskap om ungas exponering för antisemitiska konspirationsteorier och förekomsten av antisemitiska uttryck i sociala medier och på digitala plattformar med företrädesvis svenskt innehåll.

Likt andra studier bekräftar den här rapporten ett allt mer omfattande antisemitiskt innehåll på digitala plattformar, men är det första av sitt slag som specifikt undersöker den antisemitism som unga blir exponerade för på plattformar med innehåll på svenska.

Antisemitism - vad är det?

Centralt för antisemitism är föreställningen om judisk makt. Uppfattningen om judar som en särskilt mäktig grupp som har till syfte att försvaga andra grupper utgör grunden för flera såväl historiska som samtida konspirationsteorier. Inom dessa betecknas ofta judar med etablerade kodord med dolda budskap, så kallade dog whistles, som exempelvis "globalister," eller "The Great Reset." Två exempel på antisemitiska uttryck med det kodade budskapet att judar som kollektiv utgör ett hot mot västerländska och kristna samhällen, då konspirationsteorierna menar att den judiska gruppen har till syfte att manipulera globala skeenden och etablera kontroll genom att åstadkomma ett "befolkningsutbyte" genom att förespråka mångkultur samt invandring av muslimer och "icke-vita." [7]

En ny generation ständigt exponerade för konspirationsteorier

Syftet med den här rapporten är att undersöka hur pandemin har påverkat spridningen av antisemitism på nätet i Sverige och vilka antisemitiska föreställningar unga blir exponerade för i en allt mer digitaliserad värld. Studier visar att svenskarnas medietid ökade överlag under pandemin, men att i gruppen unga mellan 9 - 18 år ökade användningen av mobil och sociala medier markant under samma mätperiod. Enligt Statens medieråd tyder resultatet på en möjlig pandemi-effekt, då en större del av vardagen flyttat till digitala plattformar, men menar samtidigt att det är en tendens som pågått i flera år. [8]

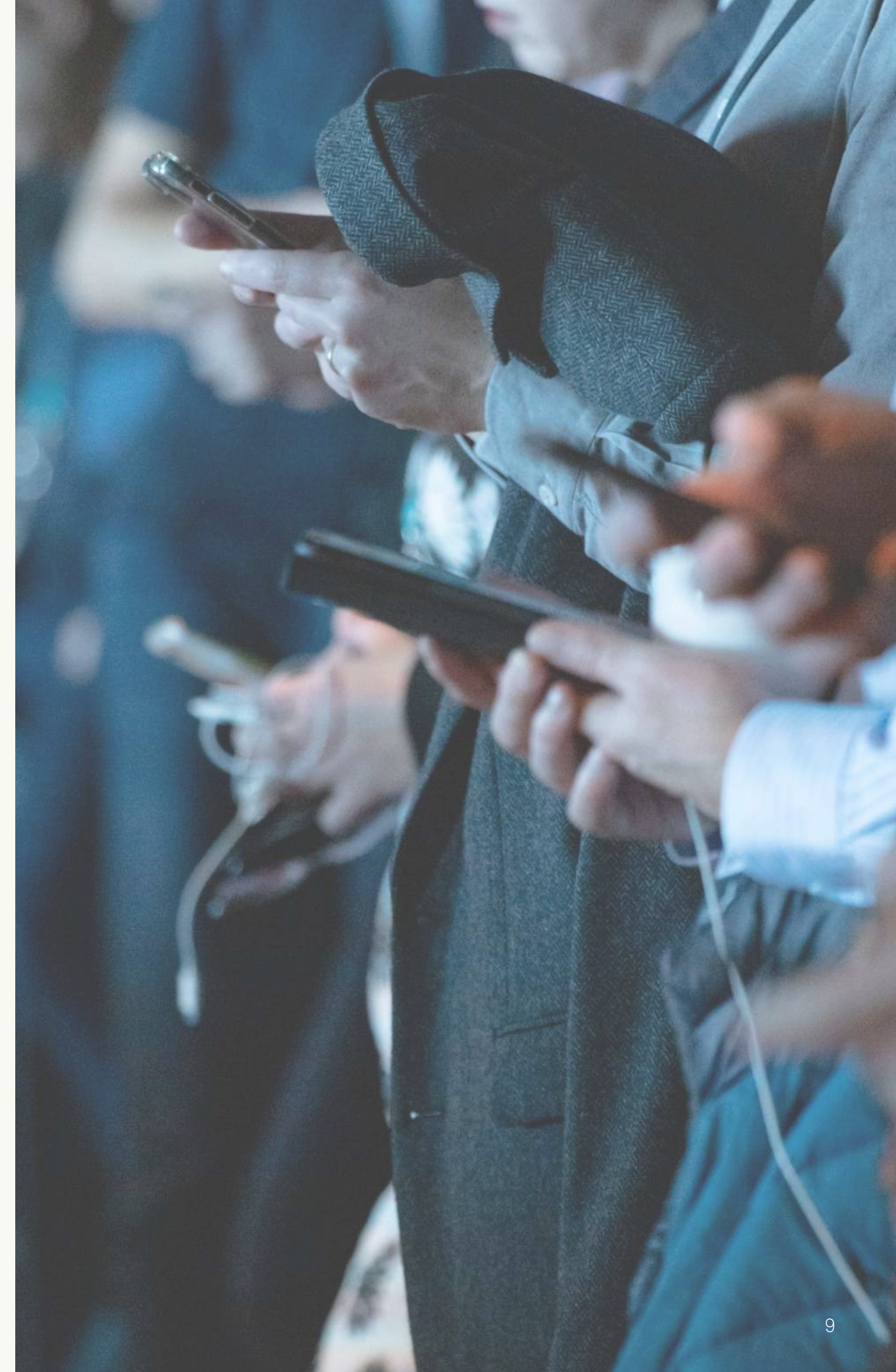

Pandemin gav näring åt gamla myter och traditionell antisemitism

Under arbetets gång och i samband med datainsamlingen har det framkommit att det är så kallad traditionell antisemitism som unga framförallt har kommit att bli exponerade för.

Pandemin har visat sig ge näring åt traditionella antisemitiska föreställningar och gamla myter om en judisk världskonspiration, bland annat genom att sjukdom och vaccin skulle tjäna judiska syften.

Vår bedömning är pandemin har gett upphov till ett behov av ökad kunskap vad gäller traditionell antisemitism och vilka samtida uttryck den tar sig. Sällan uttrycks antisemitism eller antijudaism explicit, utan framställs snarare i form av kodord som globalist eller hänvisningar till den judiska finansmannen och filantropen George Soros. Av den anledning kommer det här rapporten framförallt att avhandla den så kallade traditionella antisemitismen.

Resultat

Antalet poster på sociala medier som diskuterade pandemin och samtidigt var uttryckligen antisemitiska var 7.8 tusen under mätperioden.

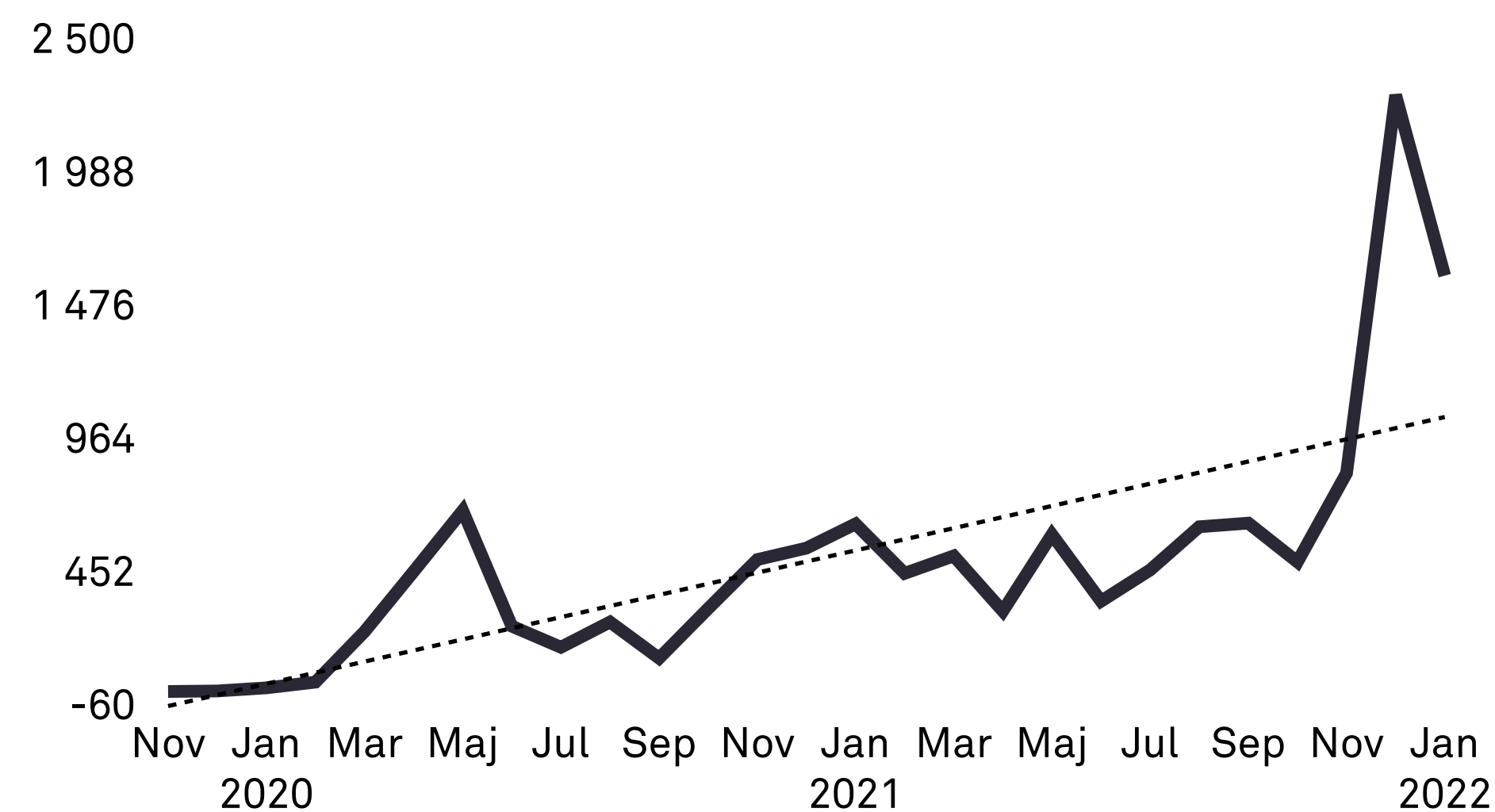
Antalet poster som på något sätt diskuterade antisemitism tillsammans med pandemin uppgick till 14.3 tusen. Den senare siffran omfattar alltså dels inlägg med antisemitiskt innehåll men också inlägg som tar avstånd från antisemitism, och är alltså en indikation på hur stort engagemang som frågan väcker.

Antalet poster om antisemitism under pandemin ökade successivt för att stiga närmast explosionsartat i samband med att hårdare restriktioner infördes under slutet av 2021

7.8 TUSEN

INLÄGG VAR ANTISEMITISKA PÅ ÖPPNA SOCIALA
MEDIE-KONTON UNDER PANDEMIN

INLÄGG OM ANTISEMITISM UNDER PANDEMIN

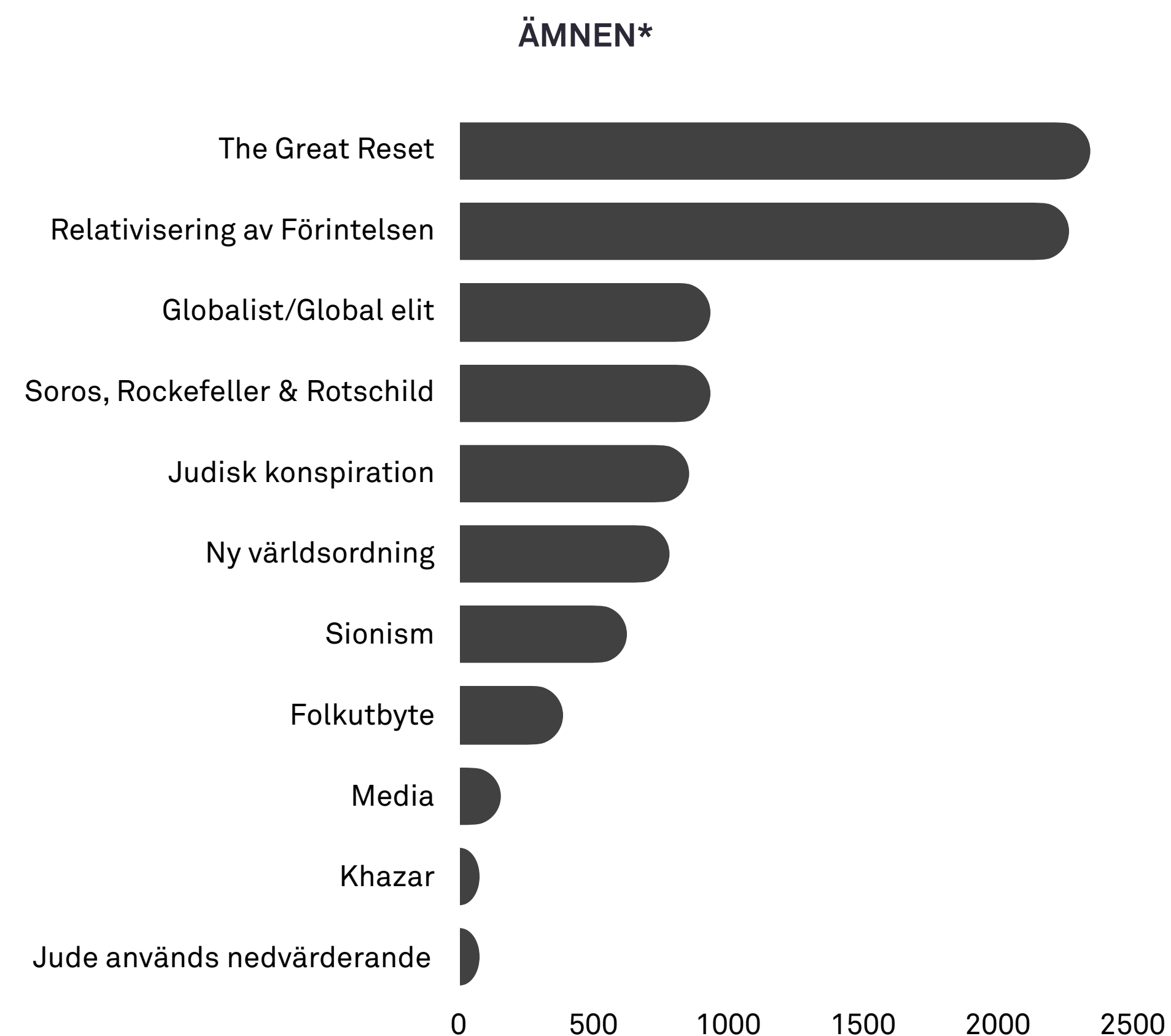

Resultat

Antisemitism i relation till Covid-19 tog sig en rad olika uttryck. Vanligast, 30 procent av samtliga inlägg av antisemitisk karaktär, var att pandemin beskrevs som “the Great Reset” - en konspirationsteori med antisemitiska tendenser i vilken ofta “globalister” beskylls för att utnyttja eller ha iscensatt pandemin. Relativisering av Förintelsen följde på 29 procent. Då oftast i inlägg i vilka personer som motsätter sig vaccination beskrevs som judar inför och under Förintelsen.

Vanligt var också inlägg i vilka “globalister” explicit beskylldes ligga bakom eller använda pandemin - däribland George Soros och Rockefeller.

63 procent av de antisemitiska inläggen i relation till Covid-19 postades på Twitter följt av 22 procent i forum främst i form av Flashback. 9 procent var inlägg i bloggformat - noterbart är att 69 procent av dessa var kommentarer på artiklar på Samnytt (tidigare Avpixlat).

*Flera antisemitiska uttryck kan förekomma i samma inlägg, varför totalen blir mer än 7.8K

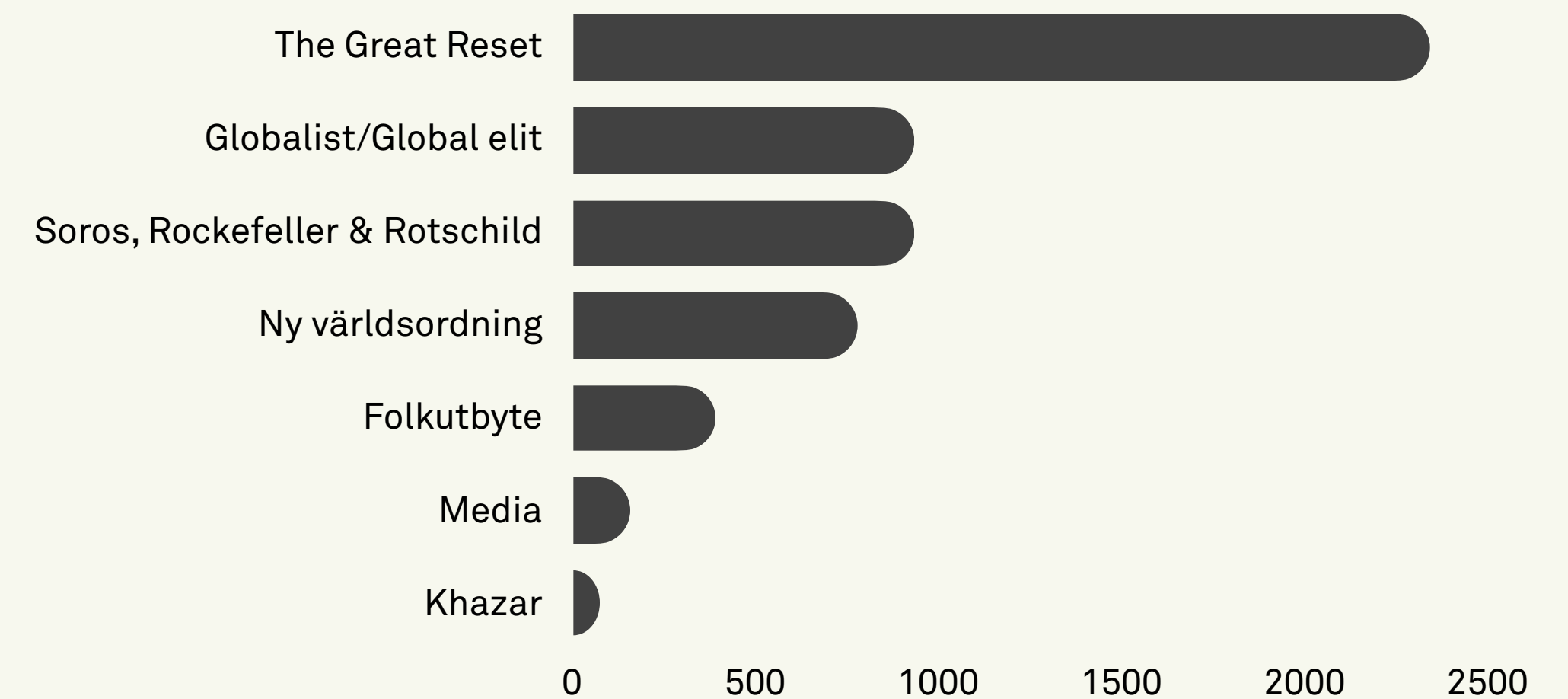
Dog whistles

”Ett meddelande som bara vissa kan höra. Ett kodat eller suggestivt språk i politiska meddelanden för att få stöd från en viss grupp utan att provocera motstånd.”

Dog whistles är viktiga att identifiera då de kan både tilltala utpräglade antisemiter och göra det mer acceptabelt att föra fram en viss diskurs via till synes ofarliga begrepp i det offentliga samtalet. När dessa begrepp används i vissa sammanhang har de tydligt stereotypa, antisemitiska betydelser.

Vissa typer av dog whistles som tidigare varit mest vanliga i USA dök upp allt mer frekvent ju längre pandemin pågick. Bland dessa var The Great Reset det vanligast förekommande, vilken nämndes i hela 30 procent av samtliga inlägg av antisemitisk karaktär. The Great Reset är en konspirationsteori med antisemitiska tendenser i vilken ofta “globalister” beskylls för att ha iscensatt pandemin.

VANLIGA DOG WHISTLES I UNDERSÖKNINGEN*

*Flera dog whistles kan förekomma i samma inlägg

Exempelposter

Se denna viktiga dokumentär, sprid den, innan den censureras. Om The Great Reset, Covid19 och hur George Orwell's 1984 är vår nutid.
Tack

[Translate Tweet](#)

 youtube.com
Makthavarna du aldrig valde | Dokumentär
Den globala finanseliten påverkar samhället genom plattformar som World Economic Forum och ...

7:29 PM · Mar 7, 2022 · Twitter for Android

165 Retweets 6 Quote Tweets 515 Likes

“ Se denna viktiga dokumentär, sprid den, innan den censureras. Om The Great Reset, Covid19 och hur George Orwell's 1984 är vår nutid.

Globalisterna börjar känna sig säkra och nu tom öppet medge att Covid 19 var början till “The Great Reset” Får vi inte stopp på denna fascism är det Sovjet 2.0 eller Kinadiktatur överallt. Vakna, för helvete. Detta är på allvar!

[Translate Tweet](#)

 skynews.com.au
‘Spineless’ political leaders are either ‘lying to the elites or ly...
“Spineless” political leaders who pander to global elites and then pretend they have no idea what they’re signing their ...

10:49 AM · Aug 5, 2021 · Twitter for iPhone

46 Retweets 5 Quote Tweets 107 Likes

“ Globalisterna börjar känna sig säkra och nu tom öppet medge att Covid 19 var början till “The Great Reset” Får vi inte stopp på denna fascism är det Sovjet 2.0 eller Kinadiktatur överallt. Vakna, för helvete. Detta är på allvar!

The Great Reset.

Catherine Austin Fitts: Covid19 syftar till att avskaffa demokratin, förslava mänskligheten och införa en teknokratisk världsordning.

[Translate Tweet](#)

 palbergstrom.com
Catherine Austin Fitts: Covid19 syftar till att avskaffa demok...
Covid19 är inte värre än influensan. Trots det agerar vi som om det vore krig och ignorerar fungerande botemedel. En ...

12:16 PM · Dec 22, 2021 · Twitter Web App

38 Retweets 3 Quote Tweets 114 Likes

“ The Great Reset. Catherine Austin Fitts: Covid19 syftar till att avskaffa demokratin, förslava mänskligheten och införa en teknokratisk världsordning.”

Total global diktatur ligger i pipelinen. Globalisterna öser nu ut alla sina agendor. ”This is it folks” Digitala kryptovalutor, massvaccinering, chippning, svält, massövervakning med sociala krediter. Total förslavning. The great reset. New world order

[Translate Tweet](#)

8:32 PM · Oct 14, 2020 · Twitter Web App

10 Retweets 42 Likes

“ “Total global diktatur ligger i pipelinen. Globalisterna öser nu ut alla sina agendor.”This is it folks” Digitala kryptovalutor, massvaccinering, chippning, svält, massövervakning med sociala krediter. Total förslavning. The great reset. New world order”

Förslag på åtgärder

Förslag på åtgärder

1

Stöd till civilsamhällets arbete mot antisemitism och andra former av rasism.

Regeringen måste prioritera och säkerställa att resurser och förutsättningar ges till civilsamhällets aktörer att arbeta långsiktigt med att motverka antisemitism och andra former av rasism.

2

Att skolans huvudmän får i uppdrag och åtar sig att stärka kunskaperna om konspirationsteorier, desinformation samt antisemitism och andra former av rasism bland elever, lärare och annan skolpersonal.

I flertalet studier framgår att skolpersonal tycker det är svårt att hantera och bemöta antisemitism och andra potentiellt konfliktfyllda frågor, och efterfrågar strukturer, ramar och tydlighet kring hur de ska jobba mot antisemitism. Skolpersonal, föreningslivet och föräldrar behöver verktyg för att våga stå upp för alla människors lika värde.

3

Att skolans huvudmän får i uppdrag och åtar sig att vidareutbilda skolpersonal för förutsättningar att agera med civilkurage och stärka kunskapen om att avkoda, bemöta och hantera antidemokratiska, rasistiska och antisemitiska idéer bland elever och vårdnadshavare.

Det finns omfattande material för att bemöta antisemitism och andra former av rasism i klassrummet, men lärare behöver få förutsättningar, tid och resurser att implementera det i sin undervisning.

4

Stärka samverkan med och mellan aktörer som arbetar med unga för att öka förståelsen och stödet för att våga agera bland skolpersonal, föreningslivet och föräldrar som möter konspirationsteorier, desinformation, antisemitism och andra former av rasism hos unga.

5

Bevara och föra vidare minnet av Förintelsen med fortsatta satsningar på hågkomstmaterial och vittnesmål från Förintelseöverlevande samt skolresor till Förintelsens minnesplatser, så kallade hågkomstresor.

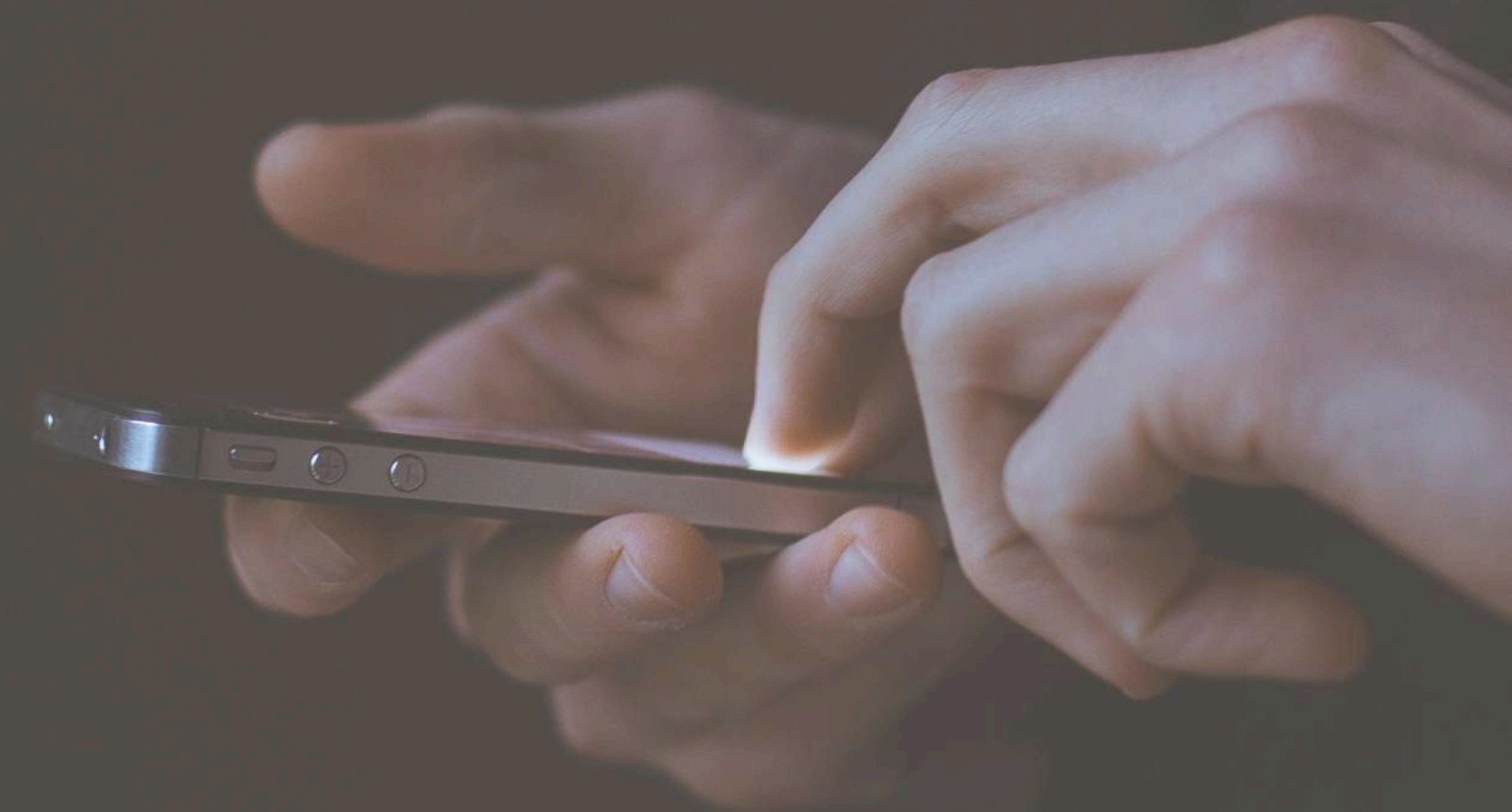
Avslutande reflektioner

Avslutande reflektioner

Raoul Wallenberg Academy är en utbildningsstiftelse med uppdrag att rusta unga för en motståndskraftig demokrati och som verkar inom skolan. Därför har vi valt att titta på konspirationsteorier och vad den tilltagande digitaliseringen under pandemin har betytt för dagens unga.

Den antisemitism som manifesteras i svenska sociala medier under pandemin framträder inte i ett vakuum, utan bör även ses mot bakgrund av strömningar och tendenser i omvärlden. Runt om i Europa, men även globalt, gav pandemin upphov till en tilltagande spridning av antisemitiska budskap via sociala medier. Historien må aldrig upprepa sig på precis samma sätt, men ekot från historien ringer i vår tid. Antisemitism är ingen ny företeelse utan nya uttryck för ett historiskt förtryck av den judiska befolkningen. När det blossar upp konspirationsteorier får dessa ofta antisemitiska förtecken. Trots att det finns mycket som förenar historiska och samtida uttryck för antisemitism, så som stereotypa föreställningar om den judiska gruppen, är antisemitismen mångfacetterad och dess orsaker är komplexa.

Avslutande reflektioner

Rapporten bekräftar att antisemitism ökar i kristider. När vi nu befinner oss i en ekonomisk kris, bör rapportens resultat tas på allvar. Vi har under hösten fortsatt kunnat ta del av uppmärksammade exempel på hur offentliga personer i Sverige och internationellt ger uttryck för antisemitism och sprider antisemitiska konspirationsteorier på olika sociala medieplattformar. De förslag på åtgärder som lämnats blir därför än viktigare att implementera och genomföra. Vi måste säkerställa att unga får kunskap och verktyg att kunna avkoda, bemöta och hantera antidemokratiska, rasistiska och antisemitiska idéer som de möter online.

Fram till februari 2023 har Sverige fått förtroendet att ha ordförandeskap i International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA), som verkar för hågkomst av Förintelsen. Raoul Wallenberg Academy vill påminna beslutsfattare om vikten av att även efter ordförandeskapet prioritera arbetet med att motverka antisemitism och andra former av rasism. Att rusta och engagera unga kring frågor som rör civilkurage och medmänsklighet är lika viktigt då, som nu, som alltid.

Kommentar på undersökningen

Mira Kelber

Ordförande för Judisk Ungdom Malmö (JUM).

Jag tycker att resultatet stämmer överens med mina egna erfarenheter. Under pandemin kunde jag ta del av flera konspirationsteorier om hur judarna startade allting, detta på sociala medier.

Under åren 2020-2022 upplever jag att antisemitismen har ökat generellt. Detta med särskilt fokus på Israel-Palestina konflikten som hettade upp men även den ständiga liknelsen antivaxxers drog med Förintelsen. Folk på sociala medier saknar avsmak för hur man kan uttrycka sig utan att skylla på judarna. Jag skulle säga att detta; hur man väljer att uttrycka sig, vilka liknelser man väljer att dra, är av antisemitisk karaktär och detta har normaliserats på internet. Både pga Israel-Palestina och Antivaxxrörelsen som gett upphov till detta. Vilket bidrar till ökad antisemitism.

Kommentar till lösningar

Olle Linton

Gymnasielärare i historia, filosofi och religion.

Vi måste arbeta proaktivt, inte när det redan har hänt. Det är som att ge sim-instruktioner till någon som redan har ramlat i sjön.

Vi måste satsa på vidareutbildning. Jag skulle vilja se som en motsvarighet till förstelärare i olika ämnen, att en i personalen har i sin tjänst att hålla sig uppdaterad om vilka antidemokratiska krafter som rör sig både nationellt och i närområdet och vidareutbilda sina kollegor.

Det är superviktigt att som lärare vara tydlig med det, var vi står: vi har ett demokratiuppdrag. Jag är öppen när jag pratar om nazism att det är en morddoktrin, den typen av tydlighet. Vi måste visa att skolan står i strid mot den typen av ideologier, att vi är emot det.

Appendix

INTERNATIONAL HOLOCAUST REMEMBRANCE

Definition av antisemitism

Det finns ett flertal definitioner av antisemitism, men rapporten utgår från den icke-juridiskt bindande arbetsdefinitionen som International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) har antagit och som Sveriges regering står bakom.

IHRA:s definition:

“Antisemitism är en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer och/eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser.”

Appendix

Referenser

- [1] Bachner, H. och Bevelander, P. (2021). Antisemitism i Sverige: En jämförelse av attityder och föreställningar 2005 och 2020. Stockholm: Forum för levande historia.
- [2] Axel, S. och Stendahl, L. (2021). Polisanmälda hatbrott 2020 En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen. Stockholm: Brottsförebyggande rådet
- [3] Cohen, K., Kaati, L., Pelzer, B. och Akrami, N. (2020). Antisemitiska stereotyper i digitala medier. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- [4] Cohen, K., Kaati, L., och Pelzer, B. (2022). Antisemitism in Social Media: Conspiracies, Stereotypes, and Holocaust Denial. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) Katzin, M. (2021). Skolgårdsrasism, konspirationsteorier och utanförskap. En rapport om antisemitism och det judiska minoritetsskapet i Malmös förskolor, skolor, gymnasier och vuxenutbildning. Malmö: Malmö stad
- [5] Mulhall, J. (2021). Antisemitism in the Digital Age: Online Antisemitic Hate, Holocaust Denial, Conspiracy Ideologies and Terrorism in Europe. London: Hope not hate Statens medieråd. (2021). Ungar & medier 2021 En statistisk undersökning av ungas medievanor och attityder till medieanvändning. Stockholm: Statens medieråd

Kontakt

Skulle du ha några frågor om rapporten är du välkommen att höra av dig!

Raoul Wallenberg Academy
info@rwa.se

Petter Jonason
Ansvarig analytiker, Whispr Group
petter.jonason@whisprgroup.com
073 506 43 88